

Aquest PDF correspon a la versió HTML disponible en l'adreça adjunta. Els textos enllaçats només funcionen en la versió HTML que, a més, pot contenir actualitzacions no incorporades en aquest PDF.

<http://www.amnistiacatalunya.org/edu/pelis/dudh/cat/las13rosas.html>

El cine i la Declaració Universal dels Drets Humans

Article 10

"Tota persona té dret, en condicions de plena igualtat, a ser escoltada públicament i amb justícia per un tribunal independent i imparcial, per a la determinació dels seus drets i obligacions o per a l'examen de qualsevol acusació contra ella en matèria penal."

Article 10

Dret a un tribunal imparcial.

Las trece rosas

Any: 2007.

Durada: 132'.

Direcció: Emilio Martínez-Lázaro.

País: Espanya.

Edat: A partir de 13 anys.

Argument: Basada en fets reals. A Madrid, en acabar la Guerra Civil, entre les moltes detencions que es van produir, tretze noies van ser detingudes i empresonades, acusades de col·laborar amb les Joventuts Socialistes. Com a represàlia d'un atemptat comès quan ja estaven empresonades i en el qual van morir tres persones, entre les quals un alt càrrec de la Guàrdia Civil, van ser afusellades cinc dies més tard, amb 43 persones més.

Suggeriments didàctics

Altres articles de la Declaració que es poden treballar: 7, 8, 9, 11, 18, 19, 20.

Temes: Judicis justos, execucions extrajudicials, repressió política, abusos de poder.

Elements de debat per a iniciar un cinefòrum:

- El judici que es fa a les tretze joves es pot considerar un judici just i imparcial?
- Per què son condemnades a mort, si els vencedors havien dit que la gent que "no estigués tacada de sang" no havia de tenir por?
- Quin era el paper dels capellans i de l'Església en els judicis sumaríssims i les execucions?

Altres reflexions que es poden tenir en compte:

- El mateix dia que es van afusellar les 13 dones joves, es van afusellar també 43 homes. I els dies anteriors i posteriors, centenars de persones més, la majoria homes. Per què es recorda tant l'afusellament d'aquestes dones? La condemna a mort d'una dona impacte més que la d'un home?
- Les tretze joves són acusades de militar en les Joventuts Socialistes Unificades i de repartir propaganda de l'organització. Pot estar justificada per algun motiu la limitació de la llibertat d'associació i d'expressió en temps de conflictes armats? Hi ha situacions que permetin als estats derogar alguns drets? Hi ha drets que no es poden derogar en cap cas?
- ¿La sentència que se'ls va dictar era coherent amb el que llavors deia en els seus discursos Franco: "Juro esclafar i enfonsar tothom que s'interposi en el nostre camí"?
- Les tretze dones són jutjades mitjançant un "judici o procediment sumaríssim", un procés judicial en el qual les diferents parts o fases s'acumulen en un sol acte, de manera que s'instrueix, s'aporten i valoren les proves, es jutja, es condemna i s'executa la sentència gairebé alhora. Per què aquests procediments proliferen en temps de conflictes armats?
- Un procediment sumaríssim es pot considerar un judici imparcial i just? Quines són les característiques d'un judici just?

- Els procediments sumaríssims també els utilitzen de vegades els règims totalitaris com a recurs per a l'eliminació d'opositors o per a justificar cops d'estat. Hi ha algun país del món en el que hagi passat recentment?
- Les tretze dones són afusellades com a represàlia i escarment per un atemptat que es comet mentre estan empresonades. Són habituals aquest tipus d'actuacions intimidatòries o de revenja en temps de guerra? ¿Durant la Guerra Civil Espanyola actes d'aquest tipus van passar als dos bàndols, tant en el nacional com en el republicà?
- Comentar el següent text d'Antonio Montero Moreno ("Historia de la persecución religiosa en España, 1936-1939", Biblioteca de Autores Cristianos. Madrid, 1961):

"Tenint en compte la data tardana i la desmesura de la xifra, les execucions ocorregudes durant el mes de novembre als voltants de Paracuellos del Jarama constitueixen tema apart tant pel que fa a la història del Madrid roig com en la de la resta de les províncies afectades per la persecució religiosa. (...) Correspon sense discussió el primer lloc als pares agustins, que només al novembre van perdre 69 membres (...) Però a les rases de Paracuellos hi van contribuir, i molt notablement, gairebé tots els instituts religiosos amb residència estable a la capital, i, per descomptat, encara que en aventures individuals i disperses, el clergat secular. Segueix en nombre als agustins la benemèrita i maltractada Ordre de San Joan de Déu, amb 23 baixes, i després, per ordre numèric també, els Oblats de Maria Immaculada (14 membres assassinats), els Germans de les Escoles Cristianes (dotze), els dominics (vuit) i els escolapis (sis)."

- En aquells temps, a Espanya la majoria d'edat s'assolia als 21 anys: set de les noies eren menors d'edat quan les van executar. En l'actualitat en algun país es segueixen condemnant a mort menors d'edat? En quins?
- Una de les reivindicacions de familiars de persones represaliades pel franquisme és l'anul·lació dels judicis sumaríssims als quals van ser sotmeses, amb el propòsit de netejar la seva memòria i fer-los justícia. Fins al moment, la petició d'anul·lació d'aquests judicis no ha estat acceptada: comentar aquest fet.
- Comentar les condicions en les que estan empresonades les protagonistes de la pel·lícula.
- La confessió sota tortura d'un detingut és la que desencadena una onada de detencions, incloses les de les 13 noies. La tortura pot ser en algun cas un recurs legítim, per tal d'aconseguir la confessió de persones detingudes acusades d'algun delictes?
- Textos per a comentar:

"En l'ambient d'aquest estiu de postguerra (tristíssim per a uns i gloriós per a uns altres), es barrejaven les ruïnes dels edificis i la pobresa dels seus pobladors amb les doloroses seqüeles físiques i psicològiques de la guerra. I, sobretot, abundaven ja la propaganda i la repressió. El dia a dia de la capital estava marcat per les denúncies constants de veïns, amics i familiars; per la delació, els processos de depuració a l'Administració, a la Universitat i a les empreses; per les batudes, els espies infiltrats a tot arreu, les detencions i les execucions sumàries." (Lola Huete. "La corta vida de trece rosas", El País, 11-12-2005)

"Madrid era una ciutat inhòspita i perillosa per als enemics del règim, en la qual les delacions estaven a l'ordre del dia. Denunciar era una obligació patriòtica, una forma d'extirpar el càncer del comunisme i, sobretot, la manera més clara i directa de demostrar l'adhesió al nou Estat. La capital era escombrada carrer per carrer a la recerca d'enemics de la pàtria amb un odi sense precedents. (...) I així va ser com la Policia franquista va arribar fins a José Pena Brea, un noi de 21 anys que havia assumit la secretaria general de la JSU per decisió dels seus companys. Va ser conduït a la comissaria del Puente de Vallecas, i allí torturat durant dies fins que va dir tot el que sabia per tal d'escurçar el seu sofriment a un preu enorme. En dies successius van anar caient tots els seus companys que van ser, al seu torn, font de noves revelacions. Les Tretze Roses estaven entre els nombrosos detinguts. (...) Els corrents elèctrics als pits, canells i als dits dels peus i mans va ser una pràctica normal amb els detinguts polítics, copiada dels membres de la Gestapo alemanya que es van desplaçar a Espanya. Tortures físiques que en el cas de les dones es complementaven amb vexacions que buscaven la seva ensulsiada psicològica. ("13 roses 'vermelles' afusellades pel franquisme". El Mundo, 18-4-2004)

"El nombre de detencions diàries a la capital era molt variable el 1939, encara que molts dies la informació titulada 'Detenció d'autors d'assassinat' estava formada per més de cent noms. (...) Els pitjors mesos van ser juny, amb 227 afusellats; juliol, amb 193; setembre, amb 106; octubre, amb 123, i novembre, amb 201. Per dies, els més sagnants van ser el 14 de juny: 80 afusellats; 24 de juny, 102; 24 de juliol, 48; el 5 d'agost, 56. (...) Aquest dia, i 48 hores després de dictar sentència, van ser afusellades les 'tretze roses', d'entre 18 i 23 anys, que havien intentat reconstruir la JSU en la clandestinitat". (Pedro Montoliú. "Madrid en la posguerra, 1939-1946. Los años de la represión". Editorial Sílex)

Suggeriments generals sobre aquest article de la Declaració:
(apartat "La Declaració Universal dels Drets Humans, suggeriments didàctics")
[Article 10, Dret a un tribunal imparcial](#)

Informació complementària: [Informació sobre judicis justos](#)

■ Fitxes didàctiques a [Cinema i educació](#) (enllaços a fitxes de diferents autors)

■ [Pel·lícules sobre judicis justos](#)